Nr. 30. Lwów dnia 23. Lipca 1898. Rok XXXI. Tom LXI.

ROLNIK

ORGAN URZĘDOWY

c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

Wychodzi co sobotę w objętości co najmniej jednego arkusza.
Prenumerata wynosi wraz z przesyłką pocztową rocznie 4 zł., półrocznie 2 zł. w państwie austryackiem. — W Rosyi rocznie 5 rubli srebr. — w W. Księstwie Poznańskiem 3 talary.
Redakcya i Administracya „ROLNIKA" ul. Słowackiego l. 8. II. piętro.

Inseraty zamieszczają się za opłatą 8 ct. od wiersza trzy razy łamanego, drobnym drukiem. albo za jego miejsce. Przy częstszem inserowaniu, oraz przy ogłoszeniach większych, znaczny rabat.
Za inseraty Redakcya nie przyjmuje odpowiedzialności.
Manuskryptów nieumieszczonych nie zwraca się. — Reklamacye uwzględnia się tylko do wyjścia numeru następnego. Przedruk dozwolony tylko z podaniem źródła.

TREŚĆ: Żużle Thomasa. — K. M. Racyonalne sortowanie zboża. — Dr. Wł. Pilat. Z ostatnich przedłożeń rządowych w Radzie Państwa (dokończenie). — K. J. Stan zasiewów. — Wystawa Tow. gosp. w Dreznie (felieton). — O dodawaniu kredy i preparatów kostnych do paszy. — Drobne wiadomości: (Wpływ soli mineranych na rozwój roślin. — Ułatwienie przesyłki produktów rolniczych. — Pasza z melasy i mleka chudego. — Impregnowanie słupów drewnianych. — Niezawodny środek do tępienia szczurów. — Uprawa akacyi.) — Pytania i odpowiedzi. — Wiadomości handlowe. — Ogłoszenia.

Żużle Thomasa.

Ponieważ pośrednicy wykupują gwałtownie żużle Thomasa, tak że ich wkrótce u pierwszego źródła tj. w syndykacie wcale nie będzie można dostać po oryginalnej cenie, przeto raczą Członkowie nasi najdalej do tygodnia nadesłać nam swe zamówienia na jakiegolwiek termina, abyśmy mogli zoryentować się co do ilości, jaką nam zawczasu zakupić należy.

Z Komitetu c. k. Towarzystwa gosp. gal.

Racyonalne sortowanie zboża.

Przy zbliżającej się porze zasiewów jesiennych największej wagi rzeczą jest mieć ziarno do siewu odpowiedne. W ubiegłym roku pisałem na tem miejscu (Rolnik N. 16.) „o wyradzaniu się ziarna i zmianie nasienia" i postarałem się wykazać, iż kto ma odmianę dobrze przystosowaną, a ziarno do siewu troskliwie przygotowuje, ten nie potrzebuje się obawiać szybkiego wyrodzenia się szlachetnej odmiany. Przygotowanie zaś ziarna do siewu polega na wysortowaniu tego, co do tego siewu najlepsze.

Podaję tu więc uwagi prof. Dra W. Rümckera z Wrocławia,*) streszczające główne zasady racyonalnego przygotowywania ziarna do siewu.

*) Fühling's Landw. Ztg. zeszyt 8. i 9. 1898.

I.

Sortowanie ziarna do siewu.

Ziarno zboża składa się, jak wiadomo, głównie z dwu, zupełnie różne znaczenie mających części, mianowicie z zarodka (*embryo*) i z części mączystej (*endosperm*). Zarodek jest to niejako cała przyszła roślina w miniaturze, z niego też wyrastają łodyga, liście i korzenie, część zaś mączysta jest to skład materyi pokarmowych, któremi żywi się początkowo kiełek, wyrastający z zarodka. Ten zapas pokarmu musi wystarczyć młodej roślince dotąd, dopóki nie wykształci ona dostatecznie organów pod- i nadziemnych, tj. korzeni i liści tak, aby się już dalej żywić mogła sama, biorąc pokarm z ziemi i powietrza. — Zanim to nastąpi skazany jest kiełek wyłącznie tylko na ten pokarm, zawarty w mączystej części ziarna i nie można też niczem sztucznie tego zapasu zastąpić, ani przez urodzajną ziemię, ani przez nawożenie, ani też przez korzystne warunki ciepła i wilgoci. Im zatem większy, obfitszy jest ten pierwszy zapas materyi odżywczych, tem lepiej będzie odżywioną młoda roślina, tem silniej też będzie się zrazu rozwijała. Najpewniejszą miarą obfitości materyi pożywnych w ziarnie jest jego ciężar (tak absolutny, jak i właściwy, gatunkowy). Jestto więc najważniejsza z własności, które wpływają na jakość ziarna siewnego.

Przy sortowaniu ziarna posługujemy się pomocą różnych maszyn, chodzi więc o rozpatrzenie znaczenia tych własności fizykalnych nasienia, które dają się ze stanowiska mechaniki uchwycić i zużytkować w praktyce do sor-

towania. Do tych własności należy ciężar, wielkość i kształt nasion.

I. Ciężkość nasienia absolutna, poprostu: ciężar ziarn poszczególnych, jest wprost wyrazem ilości materyi zawartej w ziarnie. Znaczenie tego czynnika wykazało już wielu badaczy dostatecznie (*Hellriegel*, *Hoberlandt*, *Nobbe*, *Wollny*); a mianowicie, że:

1) Wysokość plonu wzrasta z wzrostem ciężaru ziarna wysianego.

2) Ziarno ciężkie wydaje znowu więcej ziarn ciężkich i to tem pewniej, jeżeli samo ono pochodzi już od ziarna ciężkiego; ten przymiot więc utrwala się przez dziedziczenie.

3) Ziarna ciężkie wydają rośliny silniejsze, lepiej zakorzenione i rozkrzewione i odporniejsze, w ogóle, na różne wpływy niekorzystne (na mróz, posuchę etc.).

4) Rośliny z ziarn cięższych są pospolicie wcześniejsze niż z lekkich.

5) Wreszcie rośliny z ziarn ciężkich są bogatsze w zieleń liściową, ciemniej zielone, za czem idzie silniejsze przyswajanie i możliwość większej produkcyi.

Zbierając te czynniki, możemy postawić prawidło: im cięższe ziarno do siewu, tem plon jest większy i pewniejszy.

II. Ciężar gatunkowy nasienia nie ma wprawdzie tak pierwszorzędnego znaczenia jak ciężar absolutny, jest jednak w związku z różnemi właściwościami ziarna; może swiadczyć o mniejszej lub większej wartości jego do siewu.

Ciężar gatunkowy wyraża stosunek, ile razy ziarno cięższem jest od tejże samej objętości wody (przy + 4°C). Na ciężar gatunkowy ziarna wpływają różne okoliczności: naprzód budowa wewnętrzna i skład nasienia. Im nasienie jest więcej zbitej budowy, tem gatunkowo cięższe. Ziarna mączyste białe są zawsze gatunkowo lżejsze, niż szkliste, ciemne i przeświecające. Ciężar właściwy nasienia jest dalej tem większy, im ono jest lepiej wysuszone, jak również im ziarno jest lepiej dojrzałe. Wilgoć bowiem zawarta w nasieniu, powiększa więcej jego objętość jak ciężar. — Stosunek mączystości lub szklistości ziarna do jego ciężaru właściwego, da się tylko w jednej i tej samej odmianie nasienia stwierdzić — u różnych odmian z sobą porównywany chrzecz się ma inaczej; ziarna mączyste odmiany jednej mogą być gatunkowo cięższemi od ziarn szklistych odmiany drugiej.

W jednej odmianie (sorcie) zboża z jednego roku przy jednakowej zawartości wilgoci, ciężar gatunkowy ziarna spada lub powiększa się zgodnie z ciężarem objętościowym (ciężarem hektolitra).

Z powyższego widać, że ciężar właściwy ziarna nie jest także bez znaczenia dla wartości ziarna do siewu. — Należałoby zatem przy sortowaniu i tę okoliczność uwzględniać ile możności.

III. Wielkość nasienia jest także ważną własnością, jednakże zwracamy na nią uwagę dopiero w drugim rzędzie, gdyż wpływ wielkości ziarna ujawnia się dopiero w połączeniu jego z większą wagą i większym ciężarem właściwym.

Gdy się n. p. za pomocą sita wysortuje z żyta trochę ziarn największych, to się nie zyskało przez to produktu najlepszego, będą to po większej części pokurczone, źle wypełnione i pokrzywione ziarna, które przez sito przejść nie chciały. Ziarna takie, rozumie się, nie mają żadnej wartości. Dlatego nie należy naprzód sortować na sitach podług wielkości, i powinno zawsze być zasadą **wybierać ziarna największe z najcięższych**, a nie najcięższe z największych.

IV. Kształt nasienia jest o tyle ważny, o ile

Wystawa Towarzystwa gospodarskiego w Dreznie *.)

Od 30 czerwca do 5 lipca br.

Któż w kraju naszym nie zna tego miasta, związanego tylu wspomnieniami z naszą ojczyzną, upiększonego przez Sasów kosztem bogactw wywiezionych z Polski, miasta pełnego zieloności, nad okazałą położonego Łabą, w którem płuca oddychają świeżem powietrzem, wonią i kwiatami, a umysł napawa się estetycznemi wrażeniami na widok arcydzieł sztuki, tak dawnych jak i nowszych mistrzów.

Tutaj rozbiło w tym roku Towarzystwo gospodarskie niemieckie swoje namioty i pokazało po raz już nie wiem który, co znaczy jedność, wiedza, praca, przemysł i wytrwała dążność do jednego wytkniętego rozumnie celu.

Wprawdzie warunki tu inne jak w naszym kraju, każdy z członków, których Towarzystwo niem. liczy wiele tysięcy uważa się za część tegoż, dąży wszelkimi środkami do jego podniesienia; niema obojętności, apatyi dla spraw rolniczych, pisma, książki i broszury gospodarskie bywają czytywane, a wynalazki w każdej gałęzi gospodarstwa doświadczane. Polityka, wzajemne sympatye lub antypatye nie wchodzą tutaj w grę, każdy korzysta z doświadczeń sąsiada, a co dobre przyswaja sobie, co złe po przeprowadzonych próbach odrzuca.

Rząd także popiera usiłowania pojedynczych osób, popiera dążenia Towarzystw rolniczych krajowych, wspomaga takowe niejednokrotnie bardzo znacznemi zasiłkami, czy to w celach ulepszenia hodowli, czy też melioracyi tak rolnych jak i wodnych. To też nic dziwnego, że przy takich zjednoczonych siłach i dobrych chęciach widzimy w Niemczech, pomimo w całym świecie niekorzystnych dla rolnictwa warunków względny dobrobyt i niezachwianą wiarę w przyszłość gospodarza hodowcy.

Wystawa drezdeńska mieściła się w tak zwanym Grossgartenie i zajmowała przestrzeń bardzo znaczną złożoną z dwóch części. Place te połączone były ze sobą wiszącym nad Lenné-strasse mostem, z którego całość obszernej wystawy prawie w zupełości okiem ogarnąć było można. W jednej części (A), stały w elipsę zbudowane dwie trybuny, przed któremi rozciągał się plac służący do oprowadzania nagrodzonych sztuk i podziwiania przy dźwiękach wojskowej muzyki popisu jeźdźców wojskowych, ewolucyi artyleryi i straży pożarnej. Na placu tym znajdowały się również namioty płócienne i drewniane, mieszczące w sobie konie, bydło, świnie, owce, kozy; środek placu zajmowały mleczarnie, namioty z winami owocowemi, dziś tak w Niemczech rozpowszechnionemi i nieodzowne piwiarnie. Olbrzymią zaś część pół-

*) W uzupełnieniu poprzedniego felietonu zamieszczamy opis nadesłany nam przez drugiego naszego korespondenta.

dobre wypełnienie, okrągłość nasienia, jest rzeczą pożądaną, gdyż świadczy o dobrem dojrzeniu i wykształceniu ziarna — a dalej prawidłowy kształt ziarna pewnej sorty pozwala rozpoznać i oddzielić domieszki obce.

Rozwój ziarna u zbóż odbywa się stopniowo a ziarno jest, jak wiadomo, największem w chwili mlecznej dojrzałości Odtąd ziarno powoli wysycha, a objętość powoli się zmniejsza; zmniejsza się tem bardziej, im mniej składników zapasowych, z których mączka się tworzy, było nagromadzonych w nasieniu w chwili mlecznej dojrzałości. Im więcej kształt dojrzałego nasienia zbliża się do kształtu, jaki miało podczas mlecznej dojrzałości, tem ziarno jest lepsze, pełniejsze. — Przy słabym dopływie materyi zapasowych, powstaje ziarno średnie lub też poślad pokurczony i zeschnięty.

Jeżeli zestawimy to, cośmy wyżej powiedzieli, to możemy dla sortowania zboża postawić jako zasadę; po oddzieleniu słomy, plew itp. naprzód należy gatunkować podług ciężaru, a dopiero potem podług wielkości i formy.

K. M.

Z ostatnich przedłożeń rządowych w Radzie Państwa.

(Dokończenie).

Zapewne że częstość przeniesień przysparza dochodów Skarbowi i to jest przyczyną dlaczego we wszystkich krajach należytości od ruchomości częściej i łatwiej przenoszonych są niższe jak od nieruchomości, lecz skoro raz dla pewnej kategoryi przedmiotów i przeniesień ustanowioną jest należytość i skoro podstawą prawną należytości tej jest: przyrost w majątku, jaki wpływa z przeninsienia na nowego nabywcę, to trzeba uznać, że przyrost ten nie zawisł zupełnie od okoliczności, czy poprzednik dłużej czy krócej przedmiot ten posiadał! Owszem co do ziemi to doświadczenie uczy, że właśnie przy przeniesieniach częstych (parcelacyach, spekulacyach budowlanych) biorący w nich udział zbierają największe zyski... Przytem w kołach ludności włościańskiej, jako najwięcej konserwatywnej i do ziemi przywiązanej, grunta bardzo rzadko zmieniają właściciela; ludność ta zatem — a jest to przecież element przy należytościach przenośnych od ziemi głównie zasługujący na uwzględnienie, z omawianego opustu wcale prawie nie korzysta.

Jak stwierdzają daty statystyczne, głównie korzystają zeń realności i posiadłości o wyższej i najwyższej wartości, zatem koła ludności, właśnie zdolniejsze do ponoszenia ciężarów podatkowych i uig tyle nie potrzebujące. Z tego wszystkiego okazuje się, że opust należytościowy w miarę trwania posiadania poprzedniego przy przeniesieniach odpłatnych nie ma właśnie racyi ustawowej, a korzystanie zeń nie dostaje się tym w udziale, którymby właśnie ulgi się należały, lecz zawisło poprostu od przypadku.

Mniej argumentów można już przytoczyć za zniesieniem opustu tego przy przeniesieniach bezpłatnych lecz i tu ponieważ kwestya, czy ktoś z opustu tego będzie czy nie będzie korzystał, zawisła najczęściej od przypadku racyonalniej jest daleko zastąpić go systematycznemi ulgami jak: zniżeniem wymiaru dla całych klas ekonomicznie słabszych dla przeniesień w rodzinie itd,, co wszystko właśnie rząd w projektowanej ustawie wprowadza. Mimo zniesienia jednak powyższego opustu straci Rząd — jak to w motywach ustawy szczegółowo wyrachowuje, wskutek ulg należytościowych wprowadzanych I-szą częścią ustawy a poprzednio przez nas omówionych: 1,440.000 zł. w. a. w dochodach skarbowych.

I otóż jako dalsze odszkodowanie za ten ubytek,

---

nocną (B) zajmowały różnorodne maszyny, pługi parowe, lokomobile, motory i narzędzia rolnicze.

Na drugim placu (C) w stałym pałacu wystawy mieściły się: rybołostwo, płody ziem niemieckich, różne drobne sprzęty przemysłu krajowego, mapy graficzne geologiczne i statystyczne, oraz olbrzymia restauracya, w której germańskie żołądki napełniały się, za dość drogie pieniądze, potrawami przyrządzanemi na margarynie i olbrzymią ilością warzonego w niezliczonych browarach krajowych „ciemnego“ lub „jasnego“ piwa. Przestrzeń przed pałacem zajmowały maszyny rolnicze i fabryczne, które na pierwszym placu pomieścić się nie mogły i pompy, które dla swych wodnych doświadczeń w około stawu umieszczone zostały. Bok wschodni zajmowała wystawa drobiu i królików, oraz wystawa pszczelnicza, zachodni drzewka owocowe i krzewy.

Dodawszy do tego budynki, w których mieściły się: administracya, weterynarze, policya, straż ogniowa i ekspedycye, będą łaskawi czytelnicy mieli przybliżony, acz nie zupełnie może dokładny obraz wystawy imponującej przedewszystkiem dobrą organizacyą i wzorowym porządkiem.

Przechodząc z ogólnego poglądu na szczegółowy, zaznaczyć muszę, że nie mając pretensyi do ogólno encyklopedycznej wiedzy gospodarskiej i fabrycznej, pomijać muszę to wszystko na wystawie, co się specyalnie do hodowli nie odnosiło i pragnę podzielić się tylko z łaskawymi czytelnikami wrażeniami, jakie w tej gałęzi gospodarstwa przedstawionej na wystawie drezdeńskiej odniosłem. Nie powtarzam tutaj rejestru wystawionych ras i zawodów, uczynił to poprzedni korespondent w liście z wystawy drezdeńskiej (Rolnik Nr. 29).

W ogóle z zestawienia ilości sztuk wynika, że na wystawie ilość bydła nizinnego przeważała nad ilością górskiego i to dość pokaźną cyfrą, bo gdy pierwszego wynosiła 415, drugiego wliczając już w to Shorthorny 607.

Ze wszystkich tych ras i zawodów krajowych obchodzą przedewszystkiem nas, w Galicyi środkowej i wschodniej, Simentalery, Oldenburgi, Fryzy i trochę Anglery. Powiem więc na pociechę naszych hodowców, że Simentalery są dotąd zawsze bydłem modnem (miano, które się często daje słyszeć w Galicyi, acz zupełnie niesłusznie, o tem najpraktyczniejszem i najzdrowszem u nas bydle), że na wystawie drezdeńskiej odniosły jak zawsze palmy zwycięztwa, dary honorowe i pierwsze nagrody, i że W. Ks. Badeńskie i to okolice, z których my do Galicyi bydło rozpłodowe sprowadzamy pierwsze miejsce w tem dziale zajęły — ku mej zaś radości udzielić mogę pp. hodowcom wołów simentalskich w Galicyi wiadomość, że podobnych jakie wychowuje Myców, Klebanówka, Kamienna i wiele innych naszych miejscowości, nie widziałem w Dreznie i z pewnością ani jednego z takim wzrostem, wagą i jakością tem nie było.

a zarazem jako krok przygotowawczy dla przyszłej reformy podatku spadkowego wprowadza Rząd w projektowanej ustawie a mianowicie części jej II-giej (§§. 10—15 włącznie) nowe przepisy o zabezpieczeniu należytości spadkowych.

I tak w §. 10., na wzór istniejących już podobnych przepisów w innych państwach, prekluzywny termin 6. miesięczny dla dostarczenia przez obowiązanego do zapłaty należytości spadkowej, urzędowi wymiaru należytości podstaw potrzebnych do wymiaru.

Wedle § tego, jeżeli wykaz spadkowy mający się przedłożyć w celu wymiaru należytości nie zostanie przedłożony najdalej do 6 miesięcy licząc do dnia przypadnięcia spadku, to od upływu tego terminu aż do przedłożenia należycie sporządzonego wykazu spadkowego mają być uiszczane odsetki 5% od sta rocznie od całej wymierzonej później od spadku należytości. Jeżeli obowiązany do uiszczenia należytości dopiero później jak w dniu przypadnięcia dowiedział się o spadku to termin ten 6. miesięczny bieży od tego dnia dopiero. Jeżeli jest kilku obowiązanych solidarnie do zapłacenia należytości, to wystarcza, dla rozpoczęcia biegu tego terminu, ażeby jeden z nich tylko dowiedział się o przypadnięciu spadku Od obowiązku uiszczania wspomnianych wyżej odsetek może jednak uwolnić się obowiązany do płacenia należytości spadkowej, składając dla pokrycia tejże i na jej rachunek wystarczającą kwotę do kasy rządowej.

Celem tych postanowień, jak łatwo ocenić, jest usunięcie strat jakie ponosi Skarb Państwa wskutek zwlekania z przedkładaniem wykazów spadkowych, zwlekania, które ma miejsce właśnie przy spadkach wielkich, obejmujących dużo posiadłości, kapitałów, papierów itd. Przy małych spadkach łatwiej można i prędzej cały majątek zestawić, przy wielkich rzecz ta się naturalnie przewleka a skutkiem tego dzieje się, że strony bogatsze a zatem właśnie zdolniejsze do płacenia należytości znacznie później nakaz zapłaty otrzymają i płacą a Skarb Państwa traci odsetki od znacznych nieraz sum przez dłuższy przeciąg czasu.

§. 11. postanawia, że skoro wykaz spadkowy przedłożono wprawdzie, lecz władza skarbowa jest w stanie przytoczyć fakta przemawiające za tem, że spadek nieprawdziwie lub niezupełnie wykazano i że obowiązany do przedłożenia wykazu spadkowego wiedział o nieprawdziwości lub niedokładności tego wykazu; to może postawić w sądzie spadkowym wniosek odebrania od obowiązującego do przedłożenia wykazu, przysięgi, że z majątku mającego się zeznać nic świadomie nie zataił. Wniosek ten może władza skarbowa postawić tylko za upoważnieniem Ministra Skarbu, który sądowi trzeba wykazać. Sąd na wniosek ten zarządza najpierw w myśl przepisów o postępowaniu niespornem potrzebne dochodzenie zwłaszcza przesłuchuje dziedzica i następnie uchwałą orzeka czy przysięga ma być złożoną czy nie. Co do rekursów przeciw uchwale tej obowiązują przepisy §§. 9—11 i 14—16 patentu o postępowaniu spadkowem. Dopiero po prawomocności uchwały nakładającej obowiązek złożenia takiej przysięgi wyjawienia może nastąpić jej złożenie.

Obowiązanemu do jej złożenia wolno jednak, przy przesłuchaniu poprzedzającem złożenie przysięgi sprostować lub uzupełnić szczegóły i daty podane w wykazie spadkowym a z powodu tych dodatkowych sprostowań i uzupełnień nie wolno przeciw niemu wprowadzać postępowanie z powodu przekroczenia skarbowego. Jeżeli obowiązany do przysięgi nie stawi się na terminie wyznaczonym do złożenia przysięgi lub złożenia jej odmówi, to sąd na wniosek zastępcy władzy skarbowej dla wymuszenia tej przysięgi, ma nałożyć nań areszt. Areszt ten

---

Bardzo piękne były Fryzy, a również niektóre Oldenburgi, z których jednego starszego zakupił prof. Pańkowski dla Dublan, kilka zaś komisya Towarzystwa gosp. gal. dla swych obór zarodowych.

W Anglerach materyał żeński był dobry męski zaś bardzo średni.

Przechodząc z tego działu do następnego mianowicie trzody chlewnej, powiem, że i tutaj Komitet naszego Towarzystwa obrał w rozpowszechnieniu Yorkshirów najwłaściwszy kierunek, czego dowodem nietylko wystawy poprzednie, ale i ostatnia drezdeńska, na której z ogólnej ilości 423 sztuk Yorkshiry były najliczniej, bo w ilości 270 sztuk, a przytem co do jakości świetnie przedstawione.

Do tej ilości gdy doliczymy jeszcze wszystkie krzyżowania świń rozmaitych okolic z Yorkshirami, dojdziemy do przekonania, że rasa wielkich Yorkshirów jest dziś na świecie dominującą i że jedynie tylko taką rozpowszechniać się opłaci.

Tutaj jednak zwrócić muszę uwagę łaskawych pp. hodowców, że typ Yorkshira jest dziś inny niż ten jaki był jeszcze przed niewielu laty.

Nowożytny Yorkshire powinien mieć wzrost duży, cienką ale okrągłą kość, nogi krótkie, krzyże szerokie żebra zaokrąglone, ryj średni, lecz prosty, a nie zadarty, czoło szerokie i powinien być o ile możności sierścią pokryty. Od lat już kilku zakupuje Towarzystwo gosp. gal podobne wyborowe okazy do chlewni centralnych, na wystawach zagranicznych, a i wystawa drezdeńska dała komisyi w celu zakupna przez Komitet wysłanej, możność nabycia większej ilości pierwszorzędnych, nagrodami odznaczonych knurów i loch prośnych. O Berkshirach, Poland-China, Meiseńskich Tamsworthach i różnych przedstawionych typach świń krajowych, dłużej się nie rozpisuję, gdyż w korespondencyi niniejszej chciałbym to tylko wyszczególnić co uważam dla kraju naszego za racyonalne do chowu a dla kieszeni korzystne.

W dziale owiec przeważały rasy mięsne angielskie, a więc Shropshiry, Hampshiry, Oxfordshiry i trochę Southdownów. — Prawdziwie zachwycony byłem wzrostem ogromną ilością wełny a przedewszytkiem mlecznością owiec wschodnio-fryzyjskich, które po okoceniu do 15 litrów mleka przy żyznych pastwiskach dawać mają, i które się przez dziewięć miesięcy w roku doją. Ma to być owca bardzo wytrzymała na zmiany klimatu potrzebuje jednak żyznego pastwiska z dodatkiem nawet intenzywnej karmy. Pozostaje mi jeszcze do zanotowania dział kóz, które w ostatnich czasach rozprzestrzeniają się w mniejszych gospodarstwach.

W dziale tym przedstawiono przeszło siedmdziesiąt sztuk. — Najmleczniejszą dziś kozą jest szwajcarska z okolic Saanen, która dziennie do 12 litrów mleka daje, a z którą

kończy się za złożeniem przysięgi a wogóle nie może trwać dłużej, jak 6 miesięcy. Uwięzionemu wolno każdego czasu zgłosić się do sądu przeprowadzającego pertraktacyę spadkowa lub do sądu powiatowego miejsca uwięzienia dla dopuszczenia go do złożenia nakazanej mu przysięgi a wtedy bez dalszego postępowania dopuszcza się go do tej przysięgi. Jeżeliby wreszcie postępowanie spadkowe nie przeprowadzało się przed sądem austryackim to władza skarbowa ma postawić wniosek na złożenie przysięgi przed sądem powiatowym miejsca zamieszkania zobowiązanego do ewentualnej przysięgi i ten sąd co do składania przysięgi decyduje.

Przepisy §. 11 mają na celu, jak z treści ich wynika powstrzymać tak częste obecnie zatajenia w wykazach spadku, majątku spadkowego zwłaszcza majątku ruchomego (gotówki pretensyi efektów itp.). Wprawdzie już obecnie wedle §. 114 patentu o postępowaniu w sprawach niespornych, ma dziedzic, który się oświadczył do spadku bezwarunkowo złożyć zeznanie majątku spadkowego i stwierdzić prawdziwość zeznania tego podpisem swym w miejsce przysięgi; przepis ten jednak okazuje się nie wystarczającym, bo nie daje podstawy do wprowadzenia ewentualnie postępowania karnego, co na podstawie nowych przepisów §. 11. wyżej omowionych, będzie można zarządzić. Zresztą z takiej przysięgi wyjawienia mogą korzystać już obecnie przy ekzekucyi wierzyciele prywatni a i sam Skarb Państwa przy ściąganiu zaległości podatkowych i innych należytości, i to oczywiście nasunęło myśl wprowadzenia jej dla zapobieżenia nieprawdziwym zeznaniom spadku. Naturalnie Skarb będzie z tego środka korzystał w wyjątkowych tylko wypadkach, jak na to wskazuje przepis żądający upoważnienia Ministra Skarbu dla postawienia przed sądem wniosku o nakazanie komuś takiej przysięgi.

§. 12. projektowanej ustawy postanawia, że darowizny, które spadkodawca zrobił nie dawniej jak rok przed swoją śmiercią, należy wliczać do spadku przy wymiarze należytości spadkowej, chyba że od tych darowizn uiszczono już należytość jako od darowizn między żyjącymi. Przepis ten jednak nie ma zastosowania do okolicznościowych podarunków i aktów hojności, zasiłków, datków, które przedstawiają się ze strony spadkodawcy jako wydatek zupełnie odpowiedni jego stosunkom familijnym majątkowym i pozycyi społecznej.

Wedle §. 13. zaś, jeżeli — pominąwszy dopiero co wspomniane akty hojności spadkodawcy — w rozporządzeniu ostatniej woli jest wzmianka o jakimś datku spadkodawcy, zrobionym przezeń za życia a datku tego w inny sposób nie udowodniono ani przypadającej odeń należytości nie uiszczono; należy datek ten co do wymiaru należytości traktować tak, jak gdyby spadkodawca zrobił go na wypadek śmierci. Ma to zwłaszcza zastosowanie do tego wszystkiego co dziedzic konieczny czy ustawowy ma w myśl §§. 787 i następujących ustawy cywilnej wliczać do swej części obowiązkowej lub ustawowej.

Wreszcie wedle §. 14., jeżeli spadkodawca w rozporządzeniu ostatniej woli oświadczy, co do jakiejś rzeczy, znalezionej w jego spadku, że rzecz ta, nie jest jego własnością lub jeżeli takież rzeczy, zwłaszcza papiery wartościowe, gotówka przez osobne schowanie lub napis oznaczone są jako własność innej osoby; to skoro nie ma innego dowodu, że rzeczy te nie należą do majątku spadkodawcy nie bierze się przy wymiarze należytości pod uwagę tego doświadczenia spadkodawcy czy tylko oddzielnego schowania lub oznaczenia i traktuje się je jako należące do spadku.

Wszystkie w §§. 12, 13 i 14 wspomniane przedmioty i części majątku mają być też wedle §. 15 wstawiane do wykazu spadku dla wymiaru należytości lub należy równocześnie z przedłożeniem wykazu tego donieść o nich władzy skarbowej.

Postanowienia §§. 12, 13. 14 i 15 zmierzają — jak łatwo ocenić do udaremnienia różnych sposobów usuwania majątku spadkowego z pod wymiaru należytościowego jakie się nieraz widuje w praktyce.

Najczęstszym tu wypadkiem jest, że spadkodawca, który czuje się bliskim śmierci, dla zaoszczędzenia swym dzieciom należytości spadkowych, rozdziela między nich za życia i bez żadnego aktu prawnego, więc też z obejściem należytości, swój majątek. Temu ma zapobiedz przepis §. 12, postanawiający że darowizny na krótki czas (w ciągu roku) przed śmiercią zdziałane wlicza się do spadku o ile nie uiszczono już od nich należytości jako od aktu między żyjącymi i o ile nie zachodzą wypadki podarunków i datków, w których żadnej intencyi obejścia przepisów należytościowych nie można dopatrzeć. Podobny przepis jest i w Anglii.

Również częstym a dla Skarbu bardzo szkodliwym sposobem uchylenia części majątku spadkowego z pod wymiaru należytościowego, jest: oświadczenie przez spadkodawcę w rozporządzeniu ostatniej woli że pewnymi przedmiotami, nieraz bardzo wartościowymi właśnie, już

---

się w Niemczech często spotkać można. Przeważna część wystawionych kóz pochodziła z W. Ks. Heskiego i z królestwa Saskiego.

Do żyjących stworzeń wystawionych w Dreźnie należały jeszcze, drób, gołębie i króliki. Trudno mi niebardzo obznajomionemu z ornitologią wymienić różnorodne rodzaje tej chmary skrzydlatej, tych niezliczonych nazwisk kur, gęsi, indyków, kaczek i gołębi, powiem tylko, że wystawa ta była bardzo liczną lecz pod względem jakości i doboru sztuk nie mogła się równać z naszą wystawą odbytą w roku zeszłym w Przemyślu staraniem Towarzystwa ornotologicznego w Jarosławiu.

Streszczając poglądy moje na wystawę drezdeńską i robiąc porównanie między poszczególną hodowlą niemiecką a naszą, twierdzę z zupełną pewnością jako dobrze w tej mierze obznajomiony, że w hodowli Simentalerów stoimy na równi z najlepszemi okolicami Niemiec; w bydle nizinnem nie możemy niestety z nimi się równać. Świnie mają doskonałe ogólnie lepsze od naszych, z wyjątkiem kilku galicyjskich chlewni centralnych, które czerpiąc niemiecki materyał tą samą kroczą drogą.

O owcach mięsnych nie wspominam, bo te w Galicyi zaledwie w małych ilościach dotąd widzieć można, a co do koni, to jeśli porównamy tylko widziane na wystawie drezdeńskiej z naszemi, te ostatnie korzystniej się przedstawią, lecz niestety tak nie jest, ponieważ inne odbyte już wystawy pokazały produkta nadzwyczajne w tym zakresie hodowli.

Wreszcie kóz nie hodujemy, a drób np. z Wiązownicy śmiało może się zmierzyć z drobiem niemieckim.

Drezno 6. lipca 1898 r. *J. Zakrzewski.*

za życia rozporządził, że więc np. pewne zbiory, kosztowności, efekta już za życia komuś dorowal, pewną pretensyę mu opuścił itd. Następstwem takiego oświadczenia jest, jak to stwierdzają w Austryi orzeczenie najwyższego trybunału administracyjnego, że od tych części majątku nie wymierza się ani należytości spadkowej — bo wedle zapewnienia samego spadkodawcy jego własnością już nie były, ani należytości od aktu między żyjącymi, bo żaden formalny akt darowizny co do nich nie da się stwierdzić. Otóż §. 13. ma na celu zapobieżenie takim pozornym darowiznom, które właściwie wedle intencyi spadkodawcy występującej mniej lub więcej wyraźnie, są przejściem majątku w drodze spadku a z pod wymiaru należytości spadkowej się uchylają. §. 14-ty zaś zmierza do usunięcia uszczupleń należytości spadkowej, przez podawanie ze strony spadkodawcy, że pewne rzeczy, nie są jego własnością, oddzielne ich chowanie i oznaczanie. Ustawę zamykają §§. 16 i 17 zawierające postanowienia końcowe Z postanowień tych podniesiemy jedno tylko: że przepisy o zabezpieczaniu należytości spadkowych wyżej omówione (§§. 10 – 15) będą mieć zastosowanie do wszystkich spadków, jakie z chwilą wejścia w życie projektowanej ustawy wymiarowi należytości jeszcze nie zostały poddane.

* * *

Ostatniem z przedłożeń rządowych, które tu chcemy omówić jest krótka ustawa znosząca rządowe myta drogowe i myta za przewóz (Nr. 323 dodatków do stenograficznych protokołów Izby deputowanych.

Już przy reformie myt rządowych, drogowych, mostowych i przewozowych, dokonanej ustawą z 26 Sierpnia 1891 L. 140 Dz. U. P. poruszano kwestyę zupełnego zniesienia myt, jako zupełnie niezgodnych z duchem czasu i zmienionymi stosunkami. Rząd jednak nie chciał wówczas jeszcze zgodzić się na ten krok obawiając się znacznego ubytku w dochodach. Dochody z myt bowiem do czasów ostatnich wynosiły około $2^1/_2$ miliona zł. rocznie. Dopiero gdy dochody te w roku ostatnim (1897) tak dalece spadły, że brutto wynosiły: 1,039.707 zł. i okazało się, że nie są wcale w stanie pokryć kosztów utrzymania dróg rządowych (preliminowanych np. na rok 1897 w kwocie 5.772,429 zł), gdy i w ciałach reprezentacyjnych i w szerokich kołach ludności odzywały się wciąż głosy za zniesieniem myt, jako utrudniających tylko obrót i handel i nakładających ciężary właśnie najwięcej na ludność mniej zamożną, zdecydował się rząd pójść za przykładem innych państw europejskich, które to dawno już zrobiły i znieść zupełnie myta rządowe.

Stosownie do tego §. 1. projektowanej ustawy postanawia krótko, że istniejące na podstawie ustawy z 26 sierpnia 1891 L. 140 Dz. U. P. myta drogowe i przewozowe (specyalne myta mostowe uchylono już dopiero co wspomnianą ustawą) zostają zniesione.

Wobec zniesienia myt należało coś zarządzić co do przewozów utrzymywanych dotąd przez Państwo (rządowych). Otóż §. 2. ustawy projektowanej postanawia, że przewozy te będą odstąpione interesowanym w tem korporacyom autonomicznym lub przesiębiorstwom prywatnym do dalszego prowadzenia. Tylko w tym wypadku gdyby korporacye takie czy osoby prywatne nie objęły przewozu lub po objęciu złożyły prowadzenie tegoż a przewóz ten dla obrotu publicznego był koniecznym, ma zarząd państwowy objąć przewóz ten do prowadzednia go a wysokość przewoźnego oznacza wówczas Namiestnictwo.

§. 3. upoważnia Ministra Skarbu do pozbycia wszystkich przedmiotów majątku państwowego, które wskutek odpadnięcia myt stały się zbędnemi (więc np. domków mytniczych, baryer itp.) bez poprzedniego specyalnego zezwolenia Rady Państwa.

§. 4. zastrzega, że istniejące na podstawie obecnej (mającej się właśnie znieść) ustawy o mytach uwolnienia od myt będą mieć zastosowanie i do myt ewentualnie pobieranych przez korporacye autonomiczne i osoby prywatne.

§. 5. oznacza jako termin wejścia w życie zniesienia myt 1. styczeń r. 1900.

§. 6. i ostatni zawiera zwykłe postanowienia końcowe.

Dr. Władysław Pilat.

Stan zasiewów.

(według sprawozdań nadesłanych 15 l pca).

Żniwa żyta zaczęte w niektórych okolicach (jarosławskie, przemyskie, radziechowskie) już w pierwszych dniach lipca, odwlokło się wskutek słoty do drugiej połowy tego miesiąca. Deszcze wpłynęły najujemniej na zbiór rzepaku. Zewsząd donoszą, że rzepak nie zwieziony, moknie w snopkach i porasta.

Widoki na dobry plon ozimin wogóle pogorszyły się. Zboża co bujniejsze wyłożone, dojrzewać będą nierówno, sprzęt będzie utrudniony, nadto jeszcze donoszą z wielu okolic o pojawieniu się rdzy na pszenicy już po okwitnieniu.

Jarzyny przeważnie poprawiły się po deszczu i stan ich dotąd dobry.

Chmiel mierny, na niższych położeniach żółnie.

Siana zebrano dzięki zimnej wiośnie i posusze czerwcowej mniej o 30—50% niż w roku poprzednim a skutkiem słoty dni ostatnich ucierpiała wiele i jakość.

Odmienny obraz dają sprawozdania z Podola południowego. Donoszą np. z Kopyczyniec. „Żniwo żyta rozpoczęto 14 lipca. Spodziewany obfity namłot. Pszenica bardzo ładnie dotrzymała, nie poległa. Jare zboża i ziemniaki wyglądają po deszczu zadowalniająco“.

Podobnie z wschodnich okolic górskich, z Kut pisżą; „stan zasiewów przedstawia się nadzwyczaj dobrze. Deszczcze i burze gradowe dotąd nas omijały, da Bóg zbiór tegoroczny wynagrodzi rok przeszły“.

K. J.

O dodawaniu kredy i preparatów kostnych do paszy.

Z pracy Dra Nesslera, zamieszczonej niedawno w tygodniku Tow. rolniczego Bawarskiego, powtarzamy kilka wyjątków.

Żywienie bydła. Kości składają się, jak wiadomo, głównie z wapna i kwasu fosforowego. Te składniki znajdują się jednak i w innych częściach ciała zwierzęcego, w ilości dość znacznej, ztąd więc należyty rozwój zwierzęcia jest tylko wtedy możliwy, gdy w pokarmie tych składników nie brakuje.

W ciele zwierzęcem istnieje pewien w przybliżeniu stały stosunek między ilością wapna a kwasu fosforowego; kości zawierają na 3 części wapna 2 części kwasu fosforowego; w całem ciele, n. p. u wołu, na 20 części wapna przypada 18 części kwasu fosforowego. -- Wapno zatem zawsze przeważa. W różnych produktach roślinnych tylko w liściach i łodygach (w sianie, słomie, koniczynie, liściach buraczanych) jest więcej wapna, w ziarnie natomiast więcej kwasu fosforowego. W dobrem sianie łąkowem, które zawsze możemy uważać za normalną paszę dla bydła, znajduje się dwa razy więcej wapna, niż kwasu fosforowego. Gdzie więc karma składa się głównie z siana dobrego — tam potrzeba wapna i kwasu fosforowego jest pokrytą.

W niektórych okolicach jednakże, gdzie ziemia jest bardzo ubogą w wapno i kwas fosforowy, tam i pasza nie może mieć dostatecznej zawartości tych składników. W takich okolicach należałoby bydłu do paszy dodawać po 30 do 50 gr. na głowę dziennie oczyszczonego popiołu kostnego. Tam też, gdzie znaczną część siana musimy zastępywać inną paszą, należy o dodatku wapna nie zapominać. Przy używaniu wszystkich rodzajów paszy treściwej, które zawierają więcej kwasu fosforowego jak wapna, to ostatnie lepiej dodawać w formie kredy szlamowanej, niż w formie popiołu kostnego. Kreda jest o wiele tańszą, a bydlę lepiej ją zużytkowuje, niż kostny fosforan wapna.

Szlamowana kreda powinna być używaną wszędzie tam mianowicie, gdzie pasza składa się z siana z łąk kwaśnych, zarosłych sitowiem i turzycami, które pospolicie wapna w swym składzie bardzo mało zawierają.

W miejscowościach, gdzie woda do pojenia jest miękką (ubogą w wapno), a bydło objawia skłonność do lizania, należy regularnie dodawać do poidła łyżeczkę kredy szlamowanej na sztukę.

Często zdarzają się wypadki szkodliwego wpływu wskutek karmienia liśćmi buraków i szczawiu, które zawierają znaczniejsze ilości kwasu szczawiowego. W takich razach dodatek kredy szlamowanej do paszy znosi te złe skutki.

Żywienie świń. Swinie w WKsięstwie Badeńskiem żywione są przeważnie ziemniakami, czasem także mniej lub więcej kukurudzą lub innem zbożem. Wszystkie te pasze zawierają stosunkowo mało wapna, a świnie przecież szybko rosną i dlatego tak na kości jak i na wykształcenie całego ciała wapna potrzebują. W obec tego przytoczyć należy wyniki otrzymane w stacyi rolniczej doświadczalnej w Wisconsin, nad skutkiem dodawania mąki kostnej do paszy świń (p. Rolnik Nr. 17). Świnie żywiono kukurudzą i solą z dodatkiem mąki kostnej i bez niej i oznaczano przyrost na wadze:

	bez dodatku	z dodatkiem mąki kostnej
1 próba: na 100 *kg* przyrostu potrzeba było paszy . . .	526 *kg*	456 *kg*
2 próba: na 100 *kg* przyrostu potrzeba było paszy . . .	629 *kg*	491 *kg*

Zamiast mąki kostnej wystarczy przy paszeniu ziemniakami używać dodatku kredy szlamowanej. Na sztukę i dobę liczy się dawkę 10 do 20 gramów.

Drobne wiadomości.

Wpływ różnych soli mineralnych na rozwój i budowę roślin badał Charles Dassonville. Czynił on doświadczenia z roślinami uprawnemi (jak konopie, kukurudza, pszenica, owies, pomidory, ziemniaki, łubin, bób, tatarka). Ze sprawozdania podanego w „*Comptes rendus*“ paryskiej Akademii, streszczamy ciekawsze wyniki:

Siarkan magnowy zrazu opóźnia wzrost zwłaszcza korzonków młodych, później jednak jest nieodzownym składnikiem pokarmowym Nianowicie wpływa pobudzająco na tworzenie się korzeni przybyszowych (jak u kukurudzy). Fosforan potasowy działa zawsze korzystnie na wegetacyę, przyspiesza wogóle zróżnicowanie się tkanek roślinnych, mianowicie np. szybsze drewnienie dolnej części źdźbła pszenicy, łodyg łubinu itp. Krzemian potasowy nadaje ciemną barwę i właściwy żywszy połysk liściom działa jednakże tylko na wierzchołki łodyg i na liście; wpływa także nieco na silniejsze zdrewnienie obwodowych tkanek roślinnych, np. nerwów liściowych. Azotany wywierają wpływ rozmaity, zależnie od gatunku rośliny i pory ich zastosowania, ogólnie jednak powodują ciemną zieleń liści.

Potas wogóle przyspiesza wzrost łodyg i liści i powiększa wodnistość rośliny, natomiast opóźnia zróżnicowanie się tkanek, zatem sprawia że roślina staje się więcej wiotką i wylega. Sód mniej wpływa na wzrost ale przyspiesza zdrewnienie tkanek zwłasza w dolnych częściach źdźbeł u traw; powoduje także zgrubienie korkowego naskórka na roślinie, zatem wpływa ogólnie biorąc na większą tęgość rośliny.

K. M.

Ułatwienie przesyłki produktów rolniczych pociągami pośpiesznymi. W Austryi wprowadzono z dniem 1. lipca na kolejach frankowanie przesyłek pośpiesznych z produktami rolniczymi przez nalepianie specyalnych marek. Ten sposób pobierania opłaty zaprowadzony oddawna zagranicą, okazał się nadzwyczaj praktycznym. Manipulacya dla wysyłającego jest bardzo ułatwiona, bo wystarcza zaopatrzenie przesyłki adresem i nalepienie marki. Na razie na próbę sprzedawane będą marki frachtowe, opiewające na 50 halerzów (25 ct.), które będą służyły do opłaty za przewóz przesyłek z produktami rolniczymi, (korzystającymi obecnie z obniżonej taryfy dla frachtów pośpiesznych), o wadze do 10 *kg* na przestrzeni aż do 330 *km*, zaś o wadze aż do 20 *kg* na odległości do 160 *km*. Przesyłki takie nie będą przeważane; w razie jednak, gdy przesyłka marką frankowana będzie się wydawała za ciężką, może kolej odmówić jej przyjęcia. Przewóz będzie się odbywał z reguły pociągami osobowymi i pośpiesznymi towarowymi. Kupować marki i nadawać przesyłki będzie można tak na stacyach, jak i na przystankach. Marki składają się z dwóch części, oddzielonych linią dziurkowaną. Jedną część przylepia się na przesyłce, drugą zaś ostemplowaną przy nadaniu przechowuje wysyłający jako dowód. Kolej przeszle wiadomość o nadejściu przesyłki. Pobranie przez kolej należności lub zastrzeżenie terminu dostawy jest przy przesyłkach frankowanych markami wykluczone. Nowe marki mają służyć do opłaty transportu tylko na liniach kolei państwowej z wykluczeniem kolei lokalnych, znajdujących się pod zarządem kolei państwowej.

Pasza z melasy i mleka chudego. Firma W. Schwartza w Hannowerze wyrabia od dłuższego czasu paszę treściwą przez sporządzanie mięszaniny z patentowanej mąki torfowej, napojonej melasą i z mleka zbieranego. Mięsza się mianowicie 100 części mąki torfowej z melasą, z 200 częściami mleka. Paszę taką jedzą zwierzęta bardzo chętnie, ale nie da się ona po zrobieniu długo trzymać. Niedawno udało się jednak sporządzić z tej mięszaniny paszę treściwą trwałą przez odparowanie wody aż do zawartości tylko 30 do 35%. Ponieważ dobra mąka torfowa zupełnie nieszkodliwą jest dla organizmu, przeto zdaje się, że usiłowania te doprowadzą do celu i umożliwią nareszcie spożytkowanie w ten sposób mleka chudego na paszę trwałą i pożywną (*Milchzeitung*).

Impregnowanie słupów drewnianych. Podług sposobu Betten'a (*Mittlg. üb. Obst- u. Gartenbau*) do impregnowania słupów, mających tkwić w ziemi, używa się rozczynu siarkanu miedzi w wodzie (2 *kg* na 100 litr.), w który trzeba dolne końce słupów zanurzyć na 3—4 dni, przynajmniej na ½ m. głęboko. Głównym warunkiem dobrego skutku jest jednak to, aby słupy czy kołki były świeże, z żywego

drewna, a nie suche. Słupy takie nasiąkają same i impregnują się doskonale konserwującym płynem i mają być potem bardzo trwałe.

Niezawodny środek do tępienia szczurów. Korki kraje się w kosteczki wielkości pół cm. kwadr. mniej więcej — dodaje się do nich smalcu wieprzowego i smarzy się na blasze; następnie rozsypuje się tam gdzie szczury najwięcej pokazują się. Dla lepszej kontroli, żeby widzieć czy szczury zjadają, dobrze jest dawać l czone na deskę. Nim dowiedziałem i się wypróbowałem tego środka, używałem trucizny, łapek a nawet robiłem doświadczenie z beczką napełnioną wodą co wszystko okazało się tylko chwilowo dobre. Od korków szczury giną po swoich norach na niestrawność. Nic jest to nic nowego ale może kto z czytelników „Rolnika“ nie wie o tem a z taką łatwością mógłby się pozbyć tej plagi. *T. Potocki.*

Uprawa akacyi może przynosić niezłe dochody. Dzierżawca Sochron-Könesd na Węgrzech, podaje, że na glebie zupełnie przedtem nieużytecznej zasadził akacye. Gleba była jałowa, żwirowata. Już w pierwszym roku dzierżawy 1888 zasadzono 150 morgów akacyą, do czego zużyto 120000 sztuk roślin. Nie wszystko się przyjęło, tak że po kilkakrotnem uzupełnianiu znajduje się tam obecnie 63 morgi plantacyi akacyowej różnego wieku. Kultury 10—12 letnie już dają pewien użytek. Drzewka mianowicie najpiękniej rosnące wyjmuje się i obsadza się niemi miedze i drogi, gdzie potem ogławia się je jak u nas wierzby. To, co zostaje od zużycia we własnem gospodarstwie, idzie na sprzedaż; około 2000 do 3000 sztuk rocznie, w cenie 20 ct. za sztukę. W drugim roku tak przetrzebioną partyę wyrębuje się, a drzewo otrzymane służy na słabszy materyał kołodziejski, na żerdki do wina i drzewo opałowe dla czeladzi folwarcznej.

W obec miejscowych wysokich cen drzewa, jest to korzyść nie mała. Za drzewka sprzedane dochód wynosi 400 do 500 złr., prócz tego otrzymuje się do 5000 sztuk żerdek do winorośli i znaczną część potrzebnego materyału kołodziejskiego. — Razem można ocenić dochód ten na 1200 złr. rocznie z przestrzeni, która pierwej absolutnie nic nie przynosiła. Koszta wyrębu i sporządzenia materyału są prawie żadne, bo robi się to w zimie folwarcznymi parobkami. Należy też dodać, że odkąd rozpowszechniła się w okolicy uprawa akacyi, pewna mała część ludności miejscowej zarabia trochę przez zbieranie nasienia w zimie. Dzierżawca ów podaje, że zarobek miejscowej ludności przez sprzedaż nasienia akacyi szacować można w jednej wsi do 2000 złr. rocznie!

Pytania i odpowiedzi.

Pytanie 8. Gospodaruję na ziemiach, na których zboża łatwo a właściwie zawsze wylegają (okolica Halicza). Aby temu zapobiedz, prócz głębokiej orki i rzędowego siewu, zamierzam nie siać oziminy na nawozie stajennym tylko na sztucznym, aby przez dodanie kwasu fosforowego otrzymać przy większym zbiorze ziarna także silniejsze źdźbło słomy a tem samem odporniejsze przeciw wyleganiu?

2. Czy na ziemiach (nie piaskach) posiadających wiele wilgoci a nawet za wiele jest wskazanem użycie pod żyto kainitu?

3. Co jest korzystniejsze pod oziminy czy żużle Thomasa czy też superfosfat o równej zawartości kwasu fosforowego. Obawiam się, że żużle przy suchej wiośnie, dla braku wilgoci n.e rozłożą się i wówczas rośliny z nich korzystać nie będą. Również uważam za niewłaściwe danie żużli 3—4 tygodnie przed siewem oziminy, gdyż czas ten nie wystarcza na ich rozłożenie aby już w jesieni ozimina miała potrzebne pożywienie i z tego powodu jestem za superfosfatem, jako szybciej rozpuszczającym się.

W. M.

Odpowiedź *ad* 1. i 2. Rozumowanie pańskie jest trafne i prawdopodobnie nawożenie kwasem fosforowym odniesie dobry skutek; czy także dodatek kainitu jest wskazany to nie da się powiedzieć, nie znając ziemi. Należy zatem zrobić próbę, a przytem zasięgnąć zdania krajowej stacyi doświadczalnej chemiczno-rolniczej w Dublanach, która badaniem potrzeb nawozowych naszej gleby gorliwie się zajmuje.

ad 3. Obawa, że żużle Thomasa nie dość szybko się rozłożą w ziemi jest płoną. Kwas fosforowy w nich zawarty wprawdzie w wodzie się nie rozpuszcza ale dla korzeni roślin jest częściowo łatwo dostępny i skutkuje bardzo prędko. Trzeba tylko pamiętać, by dać w żużlach kwasu fosforowego dwa razy tyle kg. ileby się miało dać w superfosfacie, aby ten sam skutek osiągnąć. Ten nadmiar kwasu fosforowego w żużlach jaki się daje na raz nie jest stracony i mogą go wyzyskać także i plony następne. Zwłaszcza pod rośliny o dłuższej wegetacyi zalecają się żużle Thomasa raczej, natomiast pod zboża jare superfosfaty. *K. M.*

Wiadomości handlowe.

Ziemiopłody, masło, jaja.

Lwów, 22. lipca. Pszenica 11.——11·50, żyto 9.—— 9·60, owies 8.20—8.40, jęczmień pastewny 6·50—·7—, browarny —·——·—, rzepak 10 90,– 11·25 groch 7·—7·25. wyka 6·——6·50, bobik 7·——7·20, hreczka 9·——9·50, kukurudza 5·60—5·70, chmiel za 56 kg 50—65, koniczyna ——·, tymotka ———· spirytus parit. Tarnopol gotowy 17·25—17·75, na termin 14·50—16·—.

Wobec słabszej tendencyi na targach zagranicznych u nas usposobienie słabsze, zwłaszcza iż rozpoczęły sie już dowozy nowego żyta z Węgier.

Także w spirytusie tendencya słaba.

Czerniowce, 18. lipca. Pszenica 10 90—11·—, żyto 8·25—8·50, jęczmień browarny —·——, owies 6 90—7 10 rzepak gotowy —·——·— koniczyna czerw. ———, kukurudza gotowa 4·95—5·05, na czerwiec, —— —, cinquantino gotowa 4 95—5 05, bób —·—, groch —·— — anyż ———., spirytus za 10.000 l. % bez podatku 18·——18·25.

Bydło i świnie.

Wiedeń, 18 lipca. Z targu na bydło w St Marx. Na dzisiejszy targ spędzono: wołów galicyskich 864, w tem z Bukowiny 132, węgierskich 2652, niemieckich 248 sztuk; nadto na targu kontumacyjnym było dnia 16 b m. 372 sztuk. — Razem było 4136 sztuk wołów opasowych i 1821 sztuk bydła innego. Płacono przy bardzo słabem usposobieniu za galicyjskie średnie 30—34 złr., najlepsze —36 złr., za węgierskie średnie 28—33, najlepsze do 36 złr., za 100 kg. żywej wagi.

Os. Birnbaum, Pragerstrasse 11.

Odpowiedzialny redaktor *Dr. Kazimierz Miczyński.*
Nakładem galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego.

Adam Ożarowski w Strzałkach

poczta i stacya kolei Bobrka

poleca do siewu:

Wypróbowane dorodne i pewne nasiona zbóż ozimych własnego chowu znakomitych rolników zagranicznych, prz z kilkuletnią uprawę i selekcyę zupełnie zaaklimatyzowane i pewne.

Pszenicę „**Ghirka Bastardka**" (własnego chowu z roku 1894.) na grunta mokre i nieprzepuszczalne nieporównana; słoma długa, rdza ją nigdy nie opanuje, nie wylega, ziarno czerwone ostka, traci częściowo oście przed żniwami, siać wcześnie. Odmiany tej sprzedałem do siewu w roku 1897, 636 worów a 100 kg.

Pszenicę „**Danusia**" (własnego chowu z roku 1896) gołka, słoma długa, silna nie wylega, dochodzi wcześnie ziarno czerwone, kłosy i słoma miedziano czerwone, bardzo wysokie plony na grunta nieprzepuszczalne, siać wcześnie

Pszenicę „**Jagienka**" (własnego chowu z r. 1896) biała gołka pochodzi od Kujawki, późna, słoma krótka, ziarno białe, prima, na żyzne gliny i glinki znosi i nieprzepuszczalne, siać do 20 września.

Pszenicę „**Square Head**", pochodzi od Heinnego z Hadmersleben, gołka, ziarno brunatno czerwone prawie okrągłe, grube, na gruntach najsilniejszych nie wylega. Siać do 15 września.

Pszenicę „**Square Head**" od Shiriffa, oryginalną, podobną do poprzedniej zupełnie zaaklimatyzowaną.

Pszenicę „**Banatka**" regenerowana przez selekcyę kłosów w roku 1896 bardzo plenna.

Pszenice „**Bivetti Bearded**" późna, ostka znosi siew w październiku.

Żyto „**Szachcic**". „**Kościuszko**" i „**Krakus**" własnego chowu, znakomite żyto Bahlsena „**Tryumph**" ogólnie znane.

Ręczy się za czystość i prawdziwość gatunków i za najstaranniejsze oczyszczenie. Próbki na żądanie. Ekspedycya jak długo zapasy starczą według kolei zamówień. — Ceny 20% nad notowania Banku rolniczego. Worki używane 20 kr.

Odmiany żyta „Kościuszko" i „Krakus" tylko w woreczkach 5 klgr., a 1 zł.

Pszenicy niżej 200 kg. nie wyseła się. — Ceny loco dworzec Bóbrka.

Znacznie poniżej

cen kartelowych.

Wszechstronnie za pierwszorzędne uznane:

NAWOZY SZTUCZNE

Domu rolniczo-produkcyjnego

ERNESTA BAHLSENA w Krakowie.

(Biuro nadawcze ul. Karmalicka 21).

Najściślejsza gwarancya za zawartość i prawdziwość fabrykatu. Obliczenie na podstawie analizy kontrolnej. Bezpłatne wypożyczenie znakomitych siewników do rozsiewu nawozów sztucznych. Bezpłatna analiza gleby. **Dogodne warunki** *i długie respiro, wogóle:*

!Niebywałe ułatwienia!

W własnym interesie proszę zażądać (darmo i opłatnie) cennik i broszurę o użyciu nawozów sztucznych.

PEZOLD i SPÓŁKA stowarzyszenie zarejestr. z ogranicz. poręką

FABRYKA MASZYN

Inowrocław (ks. Poznańskie) — dyrekcya: Leon Czarlinski

polecają

urządzenia fabryk krochmalu i syropu kartoflanego, gorzelni, browarów, tartaków, cegielni, młynów wodnych i parowych, wogóle wszelkich innych przedsiębiorstw przemysłowych i fabrycznych.

22—26

Reprezentant dla Galicyi i Bukowiny: Leopold Hermann, Lwów, Gródecka l. 14 a.

! NOWOŚĆ !

„Dalekowidz" (Prawnie strzeżony!)

Te znakomicie skontruowane binokle, dają 10 krotne powiększenie co tylko przy największych szkłach można osiągnąć

!! Nadzwyczajnie wspaniały widok !!

Wszędzie ogromny odbyt! Szczególnie przydatne do podróży, wycieczek polowania itp.

Próba przewyższa wszelkie oczekiwanie.

Cena zadziwiająco niska tylko 2 zł. 75 ct. (franco) w eleganckiem etui. Przesyłka za nadesłaniem należytości albo za pobraniem pocztowem.

C. Scholz

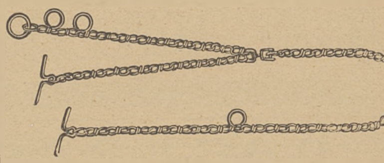
Wiedeń II., kleine Pfarrgasse 31.

Kilkanaście buhajków

do wyboru od 2 lat i niżej, pół krwi Simmenthal po 30 i 35 ct. za kg. żywej wagi do sprzedania **w Rajtarowicach**, p. w miejscu.

Amerykańskie patentowane

Łańcuchy stalowe bez spajania.

Więcej niż podwójna wytrzymałość w porównaniu do łańcuchów spajanych. **Mocniejsze, lżejsze i tańsze** niż jakiekolwiek inne łańcuchy.

Świadectwa i cenniki gratis

Towarzystwo akcyjne **„STAHLWERKE WEISSENFELS"** przedtem **Goeppinger i Sp.**

Weissenfels w Krainie górnej.

„Można dostać w każdym większym handlu żelaznym".

Jaja wylęgowe

od kur rasy **Brahma** prawdziwych, sztuka 15 ct. od kur **Holenderskich** czarnych z białym dużym czubem, sztuka 25 ct., od prawdziwych **Styryjskich** sztuka 10 ct, od **Paduanow srebrnych** po 30 ct., od Langshanów po 30 ct., jaja **indycze** po 30 ct. od kur **włoskich** po 30 ct., od **karłowatych** po 30 ct., od **Kochinchinów** po 25 ct., od kur siedmiogrodzkich nagoszyjnych po 20 ct., od Dorkingów po 25 ct. od Yokohama po 50 ct. sztuka. Jaja gęsi **Emdeńskich** olbrzymich po 1 zł., od kaczek **„Peking"** po 20 ct, jaja wielkich kaczek **styryjskich** po 20 ct. sztuka.

Rozsyłam jaja wylęgowe tylko od pełnej krwi drobiu, premiowanego wielokrotnie, i daję wszelką gwarancyę co do czystości i prawdziwości rasy.

M A X P A U L Y

w Köflach (w Styryi).

Z Drukarni „Dziennika Polskiego" Dra Feliksa Woynarowskiego ul. Sobieskiego l. 16. pod zarz. Franciszka Kattnera.